

Turistična sirarska pot

Ohranjanje neprecenljive dediščine – planšarske kulture

✍ Alenka Veber

Bohinj ne slovi samo po štirih srčnih možeh, prvopristopnikih na Triglav. Že stoletja je tudi naše najmočnejše planšarsko središče. V melodiji tukajšnjih kravjih zvoncev so prepletene številne niti planšarske zgodovine. Če kje, potem so tu planine najbolj pogosto posejane. Segajo pa vse tja pod vrh Triglava. In nenazadnje: v Bohinjskih planinah bomo našli tudi tiste, najbolj zgovorne. Čeprav so nekatere odmaknjene ali pa do njih vodi še komaj vidna stezica, so vredne našega obiska.

Na planincih lušno biti

Prah zgodovine neusmiljeno prekriva številne pastirske stanove, ki težko kljubujejo teži časa. Le redkim posameznikom, med njimi vidno izstopa etnolog dr. Tone Cevc, gre zahvala, da je

planšarska kultura še poznana. Ravno zato, da ena izmed naših najlepših ljudskih materialnih kultur in način življenja le ne bi popolnoma zamrla, je zaživel nov projekt, poimenovan Turistična sirarska pot. Uresničevati ga je začel Kmetijsko-gozdarski zavod Kranj, roko pa mu je podala tudi Evropska unija. Sicer planine, ki jih projekt zajema, ostajajo bolj ali manj na bohinjski strani, s ponudbo mlečnih izdelkov in ostalo turistično ponudbo (naravna in kulturna dediščina) pa so se pridružili še Bled in Kranjska Gora. Če se že ne moremo povzpeti na planine, se lahko ustavimo na kateri izmed kmetij in pozkusimo pravo domačo hrano.

Z zakrivljeno palico v rokah

In po katerih planinah nas popelje Turistična sirarska pot? Začnimo jo tam pod Ratitovcem, kjer ob vznožju najvišjih vzpetin leži bo-

Planina v Lazu ✍ Alenka Veber

Planina v Lazu Emil Pevec

hinjska planina Pečana (1362 m). Naslednje tri planine, Laz, Krstenica in Velo polje pa velja povezati kar v celodnevni izlet. Visoka fužinarska planina Laz (1558 m) s svojo lego pod Ogradi in Debelim vrhom velja za najbolj vabljivo. Krstenica (1673 m) je poznana po prijazni sirarni in lepem razgledu na Triglav. O Velem polju (1690 m) pa je dr. Cevc zapisal, da je njegova lega izjemna: »Naravni amfiteater obkrožajo strmi vršaci, med njimi nepozabni Mišelj vrh (2350 m).«

Pastirica žgance kuha

Na planini Konjščica (1438 m) se rad ustavi utrujen planinec, ki se vrača s Triglava in mogoče nadaljuje pot do naslednjih treh planin: Uskovnica (1000-1400 m), Praprotnica (1212 m) in Zajamniki (1260 m). Planina Uskovnica je ena izmed najprej (leta 1498) omenjenih bohinjskih planin, znana po prostranih košenicah in planinskih pašnikih, posejanih s seniki, stanovi in hlevi. Planina Zajamniki pa je nepozabna zaradi ulične razporeditve stanov in izjemno lepih razgledov. Le planina Praprotnica se nekako sramežljivo stiska med eno in drugo. Pot bomo končali na planini Goreljek (1250 m), kjer je lepo ohranjena čelna morena Pokljuškega ledenika, v nižjem predelu pa visoko šotno barje skriva številne floristične posebnosti. Čeprav se bomo na Turistični sirarski poti ustavili

le na nekaterih planinah, kamor še vedno vsako leto ženejo živino na pašo, sodijo predlagane planine med najbolj prepoznavne. Tu bomo še vedno lahko srečali pristno planšarsko življenje. Želeti si je le, da bi pot, ki pomeni dobrodošlo novost, postala prepoznavna predvsem po ohranjanju neprecenljive dediščine, ki jo prinaša svet planšarske kulture.

Kalska planina

*Kalska planina
danes sameva,
polna spomina
preko nje greva.*

*Tamle ob poti
starec se moti
s čutaro vina,
polno pelina.*

*Ni ga tu vraga,
da mi pomaga
bridkost deliti,
vino izpiti.*

Vinko Hrovatič

